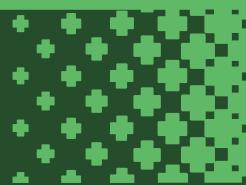

UMUMIY O‘RTA TA‘LIM

GEOGRAFIYA

o‘quv dasturi

Geografiya fanini o'qitishning asosiy maqsadi: o'quvchilarda hozirgi zamon talablari, ta'lim sohasidagi jahon andozalari va milliy rivojlanish manfaatlariga mos keladigan geografik madaniyatni, ya'ni geografik dunyoqarash, tafakkur va bilimlar, ularni hayotiy va kasbiy amaliyotda qo'llay olish ko'nikma va malakalarini (kompetentlikni) shakllantirish;

- o'quvchilarda Yer sayyorasi va uning hududiy qismlari haqida yaxlit bilimlarni shakllantirish, tabiiy, ijtimoiy-iqtisodiy hamda ekologik hodisa va jarayonlarni tushunish uchun ilmiy-metodologik zamin yaratish, tabiatdan oqilona foydalanish va uni muhofaza qilish borasida hayotiy ko'nikmalarini shakllantirish, ularni taxlil fikrlashga o'rgatish, olgan nazariy bilimlari asosida amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga qaratilgan xalqaro baholash dasturi (PISA, TIMSS) talablariga mos keladigan topshiriqlar bilan ishlashini rivojlantirishdan iborat.

Geografiya fanini o'qitishning asosiy vazifalari: Yer sayyorasi va uning alohida hududlari, jumladan Vatanimiz O'zbekistonning tabiati, aholisi va xo'jaligi haqidagi tizimli bilimlarni hosil qilish;

- tabiiy va ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarni kuzatish va tahlil qilish ko'nikmalarini hosil qilish;

- jamiyat va tabiat o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning mohiyati va xususiyatlari, sabab-oqibatlarini tushuntirish va yechish yo'llari to'g'risida tushuncha hosil qilish, yosh avlodning ekologik madaniyatini, milliy boyliklarga nisbatan ehtiyotkorlik va tejamkorlik munosabatini o'stirish;

- turli axborot manbalaridan foydalangan holda, tabiiy hamda ijtimoiy-iqtisodiy obyekt va hodisalarni tavsiflash, geografik xaritalar va statistik ma'lumotlar bilan ishlashning amaliy ko'nikma va malakalarini tarkib toptirish;

- joy nomlari va geografik atamalarni to'g'ri qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish;

- geografik bilimlar asosida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash doirasini kengaytirish;

o'quvchilarni o'lkashunoslik tamoyili asosida Vatanga muhabbat, milliy iftixor, fuqarolik mas'uliyati ruhida tarbiyalash.

Hozirgi ishlab chiqarish, texnika va tabiatdan foydalanish jadal rivojlanayotgan, ijtimoiy-iqtisodiy, ekologik, demografik, geosiyosiy sharoit tadrijiy ravishda o'zgarib borayotgan vaqtda maktablarda geografiya fanini mazmun jihatdan yangicha o'qitishzamon talabidir.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarda geografiya fanidan ta'lim berish, uning ilmfan taraqqiyotida, ishlab chiqarish va tabiatdan foydalanish sohalari, ijtimoiy-madaniy va kundalik hayotda tutgan o'rni bilan belgilanadi.

Xalqaro miqyosida o'quvchilarga ta'lim -tarbiya berishda umumta'lim fanlari bo'yicha fanlararo bog'lanish va amaliy yondashuvni kuchaytirishga qaratilgan. Geografiya o'quv fanini o'rganishning birinchi davri 1- va 2-sinflarda Yer, Quyosh, ob-havo, fasllar, Yer yuzasining tuzilishi, tabiatni muhofaza qilish, shahar, qishloq, ulardagi kishilar hayoti, mehnati haqida, 3-4 sinflarda tabiat hodisalari, mamlakatimiz tabiati haqida boshlang'ich ma'lumotlar beriladi. Fanni o'rganishning ikkinchi davri umumiy o'rta ta'lim maktablarining 5-sinfidan boshlanib, o'quvchilar umumiy o'rta ta'lim maktablarida fizika, biologiya, kimyo, matematika fanlarida o'rganiladigan mavzularga zamin yaratadi.

Dasturning yana bir jihati shundan iboratki, bunda o'quvchilarning bilim, ko'nikmalarini amaliyotda qo'llashga e'tibor qaratilgan.

8-sinf Geografiya (O'zbekiston iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi) kursida o'quvchilarda tabiiy va ijtimoiy-iqtisodiy obyekt, jarayon va hodisalar, jahon va O'zbekistonning tabiiy sharoiti, aholisi va iqtisodiyoti, jamiyat va tabiatning o'zaro aloqadorligi, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, ishlab chiqarishni ratsional tashkil etish, global va regional muammolar haqida tushunchalarni shakllantirish, tahliliy fikrlashga o'rgatish, olgan nazariy bilimlarini amalda qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirishdan iborat.

O'qituvchidarsini tashkil etishda o'qitish usulining turli (ma'ruza, og'zaki bayon qilish, amaliy topshiriq o'quv atlasini va xarita bilan ishlash va boshqa) shakllardan foydalanish mumkin. Darsni tashkil etishda dars berishning turli noan'anaviy usullaridan (bahs-munozara, bayon, boshqotirmalar) hamda o'quvchi shaxsiga yo'naltirilgan, ularni faollashtirish va jadallashtirishga asoslangan, muammoli ta'lim, loyihalash, interfaol, hamkorlikda ishlash, o'quv jarayonini samarali tashkil etish va boshqarishga asoslangan ta'lim texnologiyalaridan foydalanish tavsiya etiladi.

Axborot kommunikatsion texnologiyalar jadal rivojlanayotgan davrda o'qituvchi tomonidan dars jarayonida zamonaviy texnologiyalarda foydalanishi dars samaradorligining oshishiga va o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishlarini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Yuqoridagilarni inobatga olib, mazkur o'quv dasturida o'quvchilarni mantiqiy fikrlashini va amaliy ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan xalqaro baholash dasturi (PISA, TIMSS) talablariga mos keladigan topshiriqlar bilan

ishlashga mo'ljallangan **amaliy mashg'ulotlar**, o'quvchilarni mustaqil bajarishga va ijodiy fikrlashga undovchi **amaliy topshiriqlar** berilishi maqsadga muvofiq.

Amaliy mashg'ulot strukturasi mashg'ulotni bajarish tartibi va uni o'tkazish uchun zarur o'quv jihozlari nomlari keltiriladi. O'quvchi berilgan topshiriq asosida tabiiy hodisalarni, iqtisodiy va ijtimoiy jarayonlarni kuzatadi, aniqlaydi, tahlil qiladi va xulosa yozadi. Amaliy mashg'ulot darsi uchun alohida soat ajratiladi.

Amaliy topshiriq strukturasi o'z ichiga matn, xarita, rasm, grafik, diagramma yoki jadval orqali ifodalanadi. O'quvchi berilgan topshiriqlarni xarita, matn, rasm, diagramma, grafik, jadvaldan foydalanib bajaradilar. Amaliy topshiriqlar o'tilgan mavzular kesimida yoki fanlar aloqadorligini qamrab oluvchi topshiriqlar bo'lishi mumkin.

Ushbu o'quv dasturida boblar kesimida mavzularga ajratilgan umumiy soatlar hajmi keltirilgan bo'lib, ularning taqsimlanishi o'qituvchi tomonidan ijodiy yondoshgan holda amalga oshiriladi. Bunda, nazorat ishlari uchun alohida o'quv soatlari ajratilishi zarur. Jumladan, taqvim mavzuiy rejani tuzishda o'quv dasturida boblarga ajratilgan (mavzularga berilgan) umumiy soat hajmidan chiqmagan holda taqsimlanishi lozim.

Shuningdek, o'quvchilarning Davlat ta'lim standartini o'zlashtirish yuzasidan o'tkazilgan monitoring natijalariga ko'ra o'quvchilar bilimida aniqlangan bo'shliqlarni to'ldirish maqsadida mavzularga ajratilgan soat hajmini 15 % gacha o'zgartirish va metodik kengash yig'ilishida kelishilgan holda maktab pedagogika kengashida muhokama qilinib tasdiqlanishi maqsadga muvofiqdir.

- **O'quvchilar o'quv faoliyati natijalariga qo'yiladigan talablar:**
- O'zbekiston tabiiy va siyosiy xaritalaridan yirik geografik obyektlarning joylashgan o'rnini aniqlaydi va ko'rsata oladi;
- O'zbekistondagi asosiy geografik obyektlar (viloyat, shahar, yirik suv havzalari, relyef shakllari)ning nomlarini og'zaki va yozma tarzda to'g'ri qo'llay oladi;
- O'zbekiston ma'muriy-hududiy tuzilishini, tabiiy sharoiti va tabiiy resurslarining salohiyatini, aholisining soni, o'sishi, tarkibi va joylashuvining asosiy xususiyatlarini biladi;
- ishlab chiqarish omillarining mohiyati va ahamiyatini, ulardan ratsional foydalanishning lozimligini tushunadi;
- respublikamizning milliy iqtisodiyoti tarmoqlarini ajrata oladi, ularning rivojlanishi, joylanishi va ixtisoslashuvining muhim xususiyatlari, ularga ta'sir etuvchi omillarni biladi;
- sanoat, qishloq xo'jalik va transportning tabiiy muhitga ta'sirini tahlil qiladi, korxonalarni joylashtirishda ekologik omillarga e'tibor qaratish lozimligini asoslaydi;
- mamlakatimiz iqtisodiy rayonlari va viloyatlarining iqtisodiy geografik xususiyatlarini biladi, ularni o'zaro taqqoslaydi;
- turli iqtisodiy va ijtimoiy ko'rsatkichlarni tahlil qilishda diagrammalar, jadvallar, chizmalar, iqtisodiy xaritalar kabi iqtisodiy tahlil vositalaridan ma'lumot manbai sifatida foydalanadi;
- aholi tabiiy va migratsion harakati, aholi zichligi, harakati va tarkibi, mehnat unumdorligi, hududlarning shaharlashuvi darajasi, ixtisoslashuv koeffitsientini topishga oid masalalarni yechadi.

☒ **I bob. O'ZBEKISTONNING GEOGRAFIK O'RNI VA MA'MURIY-HUDUDIY TUZILISHI** (4 soat)

Kirish.

Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fani, uning maqsadi, vazifalari, obyekti va predmeti, tarkibiy qismlari, tarmoqlari, beriladigan bilimlar tizimi. Tabiiy geografiya bilan bog'liqligi.

O'zbekistonning geografik o'rni.

Geografik (tabiiy geografik, iqtisodiy-geografik, siyosiy-geografik) o'rin haqida tushuncha. O'zbekiston Respublikasining maydoni, chegaralari, chekka nuqtalari, iqtisodiy-geografik va siyosiy-geografik o'rni. Jahon hamjamiyatida tutgan o'rni, xalqaro tashkilotlariga a'zoligi.

O'zbekistonning ma'muriy-hududiy tuzilishi.

Ma'muriy-hududiy tuzilish tushunchasi. O'zbekiston Respublikasining ma'muriy-hududiy tuzilishining pog'onasimonligi. Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri. Qishloq tumanlari. Shaharlar va ularning ma'muriy maqomi.

Ijtimoiy-iqtisodiy xaritalar.

Siyosiy-ma'muriy va ijtimoiy-iqtisodiy xaritalar, ularning turlari va shartli belgilari. Ulardan foydalanish.

II bob. O'ZBEKISTONNING TABIIY BOYLIKLARI, AHOLISI VA MEHNAT RESURSLARI (6 soat)

O'zbekistonning tabiiy sharoiti va tabiiy boyliklari.

Tabiiy sharoit va tabiiy resurslar ta'rifi, ularning aholi turmushi va xo'jalikka ta'siri. Tabiiy resurslarning turlari: mineral, suv, Yer, biologik va iqlimiy resurslari. Tugaydigan, tugamaydigan, tiklanadigan, tiklanmaydigan, ko'p maqsadli, sanoatda va qishloq xo'jaligida ishlatiladigan resurslar.

O'zbekiston tabiiy sharoiti va tabiiy boyliklarining milliy iqtisodiyotdagi ahamiyati.

O'zbekiston tabiiy sharoiti va resurslarini xo'jalik jihatdan baholash

(balandlik mintaqalari bo'yicha). Tabiiy resurlardan oqilona foydalanish va ekologik muammolar.

O'zbekiston aholisi.

O'zbekiston aholisi, tabiiy va mexanik harakati. Tug'ilish va o'lim ko'rsatkichlari, tabiiy ko'payish. Tashqi va ichki migratsiya. Aholi zichligi va joylanish xususiyatlari.

O'zbekiston aholisining tarkibi.

Mamlakat aholisining jinsiy, yosh bo'yicha tarkibi. Mehnat resurslari. Iqtisodiy faol va nafaol aholi. Aholining iqtisodiy tarmoqlar kesimida bandligi. Aholining milliy va diniy tarkibi.

Aholi punktlari.

Aholi punktlari. Shahar va qishloq aholi punktlarining xususiyatlari. Shahar va shaharchaning ta'riflari. Shahar punktlarining aholi soni bo'yicha tasniflanishi. Urbanizatsiya jarayoni haqida tushuncha.

III bob. MILLIY IQTISODIYOTNING TARKIBIY TUZILISHI (32 soat)

O'zbekiston milliy iqtisodiyotining tuzilishi.

Milliy iqtisodiyot tushunchasi. Ishlab chiqarish va noishlab chiqarish sohalari haqida tushuncha. O'zbekiston milliy iqtisodiyotining tarmoq tuzilishi. Davlat statistika hisobi haqida tushuncha.

Sanoat – milliy iqtisodiyotning tayanch tarmog'i.

Sanoatning tarmoq tarkibi, korxonalarini joylashtirish omillari. Sanoat ishlab chiqarishning mujassamlashuvi, ixtisoslashuv, kooperatsiya va kombinatlashuv.

Yoqilg'i-energetika majmuasi.

YoEM tushunchasi, yoqilg'i-energetika balansi, shartli yoqilg'i, mahsulot tannarxi. YoEM tarkibiy qismlari.

Neft va gaz sanoati.

O'zbekistonda neft va gazning qazib olinishi miqdori va dinamikasi. Neft va gaz sanoatining asosiy korxonalari, ular joylashgan manzilgoh va hududlar. Neft va gazdan foydalanish.

Ko'mir sanoati.

Toshko'mir va qo'ng'ir ko'mir. O'zbekistondagi ko'mir konlar.

Ko'mirdan foydalanish.

Elektroenergetika.

Elektroenergetika sanoati: issiqlik elektr stansiyalari va markazlari; gidroelektrostansiyalar; atom elektrostansiyalar, noan'anaviy energiya manbalari: shamol, va quyosh elektr stansiyalari. O'zbekiston elektroenergetikasining tarkibi.

Kimyo sanoati.

Kimyo sanoati haqida tushuncha. Asosiy tarmoqlari: tog'-kimyo sanoati, asosiy kimyo (mineral o'g'itlar, soda, sulfat kislotani ishlab chiqarish), organik sintez kimyosi, maishiy kimyo. O'zbekistonda kimyo sanoatining asosiy tarmoq va yirik korxonalari, ishlab chiqarish ko'rsatkichlari, asosiy markazlari.

Qora metallurgiya.

Metallurgiya tushunchasi, uning tarmoqlari. Qora metallurgiya sanoati va uning asosiy mahsulotlari. Qora metallurgiya korxonalarining joylanishidagi omillar (xomashyo va yoqilg'i bazasi). Texnologik bosqichlari (rudani qazib olish, cho'yan, po'lat eritish, prokat va turli qotishmalar ishlab chiqarish). O'zbekiston metallurgiya zavodi (Bekobod) va uning joylashish omillari.

Rangli metallurgiya.

Rangli metallurgiya, uning milliy iqtisodiyotdagi ahamiyati, rangli metallar guruhlari. Tarkibiy qismlari: rudani qazib olish, boyitish, eritish va qotishmalar ishlab chiqarish. Korxonalarning elektroenergiya va xomashyo manbalariga yaqin joylashtirilishi.

Mashinasozlik va uning tarmoqlari.

Mashinasozlik mohiyati, vazifasi, tarmoqlar tarkibi. Joylanish omillari: malakali kadrlar, xomashyo, transport va iste'mol omillari. Mashinasozlikning ilm-fan bilan chambarchas bog'liqligi. Mamlakatimizda mashinasozlikning rivojlanishi, undagi tarkibiy o'zgarishlar. Mashinasozlik sanoatidagi qo'shma korxonalar.

Avtomobilsozlik.

O'zbekiston avtomobilsozligi. Avtomobilsozlikning asosiy markazlari. Asaka, Samarqand va Xorazm avtomobil zavodlari. Avtomobilsozlikda ishlab chiqarishni mahalliyashtirish. Avtomobilsozlikning istiqbollari.

Yog'ochni qayta ishlash sanoati.

Yog'ochni qayta ishlash va sellyuloza-qog'oz sanoati haqida umumiy tushuncha. Joylanishidagi asosiy omillar. O'zbekistonda ushbu sanoat

tarmog'ining shakllanishi va asosiy markazlari.

Qurilish materiallari sanoati.

Asosiy mahsulotlari va ularning xom ashyosi. O'zbekiston qurilish sanoatining yirik korxonalari va ularning joylanishi. Mustaqillik yillarida qurilish sanoatining rivojlanishi.

Sanoat va ekologik muammolar.

Sanoat tarmoqlari bilan bog'liq bo'lgan ekologik muammolar. Sanoat korxonalarini joylashtirishda ekologik omillarni hisobga olish.

Agrosanoat majmuasi.

Agrosanoat majmuasi, uning tarkibiy tuzilishi, undagi iqtisodiy islohotlar.

Qishloq xo'jaligi.

Qishloq xo'jaligi. Qishloq xo'jaligining yer-suv fondi va undan foydalanish. Meliorasiya haqida tushuncha. Qishloq xo'jaligining tarkibiy qismlari, ixtisoslashuvini tabiiy sharoitga bog'liqligi. Ekstensiv va intensiv qishloq xo'jalik.

Dehqonchilik.

Dehqonchilik tarmoqlari. Sug'orma va lalmikor dehqonchilik. Paxtachilik. Donchilik. Bog'dorchilik va uzumchilik. Kartoshkachilik, sabzavotchilik va polizchilik. Yalpi hosil, ekin maydon va hosildorlik tushunchalari.

Chorvachilik.

Chorvachilik tarkibi va geografiyasi. Vodiy-vohalarda, lalmikor yerlarda, cho'l va tog' yaylovlarida chorvachilikning rivojlanishi, ixtisoslashuvi, dehqonchilik bilan aloqadorligi.

O'zbekistonda qishloq xo'jaligining geografik tiplari.

Qishloq xo'jaligining geografik tiplari – vodiy-voha, shahar atrofi, lalmikor, cho'l-yaylov, tog'.

Yengil sanoat.

Yengil sanoat, uning 2 ta tarmoqlar guruhiga bo'linishi (qishloq xo'jalik xom ashyosini birlamchi qayta ishlash tarmoqlari va tayyor mahsulot ishlab chiqarish tarmoqlari), joylanish omillari. O'zbekistondagi yengil sanoatning asosiy tarmoqlari va korxonalari.

Oziq-ovqat sanoati.

Oziq-ovqat sanoati va uning joylanishidagi asosiy omillar. Oziq-ovqat sanoati tarmoqlarining 2 ta guruhga bo'linishi: ko'p xomashyo talab qiluvchi tarmoqlar hamda saqlash muddati qisqa bo'lgan mahsulotlarni ishlab chiqaruvchi tarmoqlar. O'zbekiston oziq-ovqat sanoatining asosiy tarmoq va mahsulotlari. Mustaqillik yillarida rivojlanib ketgan tarmoqlari.

Sanoatnihududiy tashkil etish hamda joylashtirish shakllari.

Sanoat punkti, sanoat tuguni, sanoat markazi va sanoat rayoni tushunchalari. O'zbekistonda barpo etilgan erkin industrial-iqtisodiy zonalar, ularning ahamiyati.

Transport.

Transport, uning turlari. Yuk va yo'lovchi tashish ko'rsatkichlari. Yo'llar uzunligi va zichligi ko'rsatkichlari, ularning geografik sharoit bilan bog'liqligi. Magistral, polimagistral, transport tuguni tushunchalari.

O'zbekiston transportining zamonaviy rivojlanishi.

O'zbekiston transport tizimi, uning tarmoq va hududiy jihatlari. O'zbekistonning mustaqillik davridagi dunyo okeaniga chiqish imkoniyatlarini oshirish va mamlakat transport tizimining bir butunligini ta'minlash borasidagi xatti-harakatlari. Mustaqillik yillarida qurilgan yangi yo'llar. Tezyurar temir yo'l tarmoqlarining rivojlanishi.

Aholiga xizmat ko'rsatish sohalari.

Xizmat ko'rsatish sohasining tarkibiy qismlari. Vazifalari va ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati. Xizmat ko'rsatish tarmoqlari joylanishining aholi soni va tarkibi, aholi manzilgohlarining yirikligi, talabning davriyligi hamda yo'llar bilan chambarchas bog'liqigi.

O'zbekistonda rekreatsiya va turizm.

Rekreatsiya va turizm tushunchalari. Rekreatsiya va turizm resurslari. O'zbekistondagi dam olish maskanlari. O'zbekistondagi qadimiy shaharlar va tarixiy obidalar turizm resursi sifatida.

O'zbekistonning tashqi iqtisodiy aloqalari.

Xalqaro iqtisodiy aloqalar va ularning turlari: xalqaro savdo, qo'shma korxonalar, xalqaro turizm, moliya-kredit munosabatlari. Tashqi savdo. Tashqi savdo aylanmasi va balansi. O'zbekiston eksport va importning tovar tarkibi, uning dinamikasi. Asosiy tashqi savdo hamkorlari.

Amaliy mashg'ulot

Iqtisodiy geografik mazmundagi masalalarni yechish (aholi zichligi, tabiiy va mexanik harakati, urbanizatsiya darajasi, mehnat unumdorligi,

tashqi savdo aylanmasi va balansi).

IV bob. O‘ZBEKISTONNING REGIONAL TAVSIFI (26 soat)

O‘zbekiston iqtisodiyotini hududiy tashkil etish.

Hududiy ixtisoslashuv va uning koeffisienti. Ixtisoslashuvga ta’sir etuvchi omillar. Iqtisodiy rayonlashtirish, uning mezonlari. O‘zbekistonning iqtisodiy rayonlarga ajratilishi. Iqtisodiy rayonlar xo‘jaligining majmua tarzida rivojlanishi. Hududiy ishlab chiqarish majmualari.

Toshkent iqtisodiy rayoni.

Rayonning iqtisodiy geografik o‘rni va hududiy tarkibiy qismlari. Tabiiy sharoiti va resurslari. Toshkent iqtisodiy rayonining O‘zbekiston milliy iqtisodiyotida tutgan o‘rni. Aholisining milliy tarkibi va malakali kadrlar tayyorlashdagi salmog‘i. Ixtisoslashgan tarmoqlari.

Toshkent viloyati.

Ixtisoslashgan tarmoqlari va sanoat shaharlari, ulardagi yirik korxonalar. Yoqilg‘i-energetika bazasi. Qishloq xo‘jaligi. Rekreatsiya xo‘jaligi.

Toshkent shahri.

Toshkent shahrining milliy iqtisodiyotdagi o‘rni va ahamiyati. Sanoat salohiyati. Yirik ishlab chiqarish korxonalari. Ijtimoiy sohalari va turizm. Diqqatga sazovor obyektlari.

Mirzacho‘l iqtisodiy rayoni.

Rayonning iqtisodiy geografik o‘rni. Ma’muriy tarkibi. Tabiiy sharoiti va resurslari. Yangi o‘zlashtirilgan yerlar va ularning xususiyatlari. Aholisi. Ixtisoslashgan tarmoqlari.

Sirdaryo viloyati.

Hududi, chegaralari, ma’muriy-hududiy tuzilishi. Iqtisodiy-geografik o‘rni qulayligi. Tabiiy resurslari va ularning iqtisodiy ahamiyati. Aholisi, uning joylanishi va tarkibining o‘ziga xosligi. Xo‘jalik ixtisoslashuvi. Sanoati. Qishloq xo‘jaligi tarkibi va geografiyasi. Viloyat shaharlari.

Jizzax viloyati.

Hududi, chegaralari, ma’muriy-hududiy tuzilishi. Iqtisodiy-geografik o‘rnining qulayligi. Tabiiy resurslari va ularning iqtisodiy ahamiyati. Mirzacho‘l, Turkiston-Nurota tog‘lari va Qizilqum qismlari. Aholisi, uning joylanishi va tarkibining o‘ziga xosligi. Xo‘jalik ixtisoslashuvi. Sanoati.

Qishloq xo'jaligi tarkibi va geografiyasi. Viloyat shaharlari.

Farg'ona iqtisodiy rayoni.

Tarkibi, geografik o'rni, maydoni, chegaralari, O'zbekiston maydoni va aholisidagi hissasi. Iqtisodiy-geografik o'rni. Tabiiy sharoiti va resurslari. Aholisi, uning joylanishi va tarkibi xususiyatlari. Xo'jaligi. Sanoati va qishloq xo'jaligining asosiy tarmoqlari. Transporti. Tog'lararo botiqligining aholi va xo'jaligidagi hududiy tafovutlarga ta'siri.

Andijon viloyati.

Hududi, chegaralari, ma'muriy-hududiy tuzilishi. Iqtisodiy-geografik o'rni qulayligi. Tabiiy resurslari va ularning iqtisodiy ahamiyati. Aholisi, uning joylanishi va tarkibining o'ziga xosligi. Xo'jalik ixtisoslashuvi. Sanoati. Qishloq xo'jaligi tarkibi va geografiyasi. Viloyat shaharlari.

Farg'ona viloyati.

Hududi, chegaralari, ma'muriy-hududiy tuzilishi. Iqtisodiy-geografik o'rni qulayligi. Tabiiy resurslari va ularning iqtisodiy ahamiyati. Aholisi, uning joylanishi va tarkibining o'ziga xosligi. Xo'jalik ixtisoslashuvi. Sanoati. Qishloq xo'jaligi tarkibi va geografiyasi. Viloyat shaharlari. Diqqatga sazovor obyektlari.

Namangan viloyati.

Hududi, chegaralari, ma'muriy-hududiy tuzilishi. Iqtisodiy-geografik o'rni qulayligi. Tabiiy resurslari va ularning iqtisodiy ahamiyati. Aholisi, uning joylanishi va tarkibining o'ziga xosligi. Xo'jalik ixtisoslashuvi. Sanoati. Qishloq xo'jaligi tarkibi va geografiyasi. Viloyat shaharlari.

Zarafshon iqtisodiy rayoni.

Tarkibi, geografik o'rni, maydoni, chegaralari, O'zbekiston maydoni va aholisidagi hissasi. Iqtisodiy-geografik o'rni. Tabiiy sharoiti va resurslari. Suv resurslari. Zarafshon daryosi – rayonning geografik o'qi. Aholisi, uning joylanishi va tarkibi xususiyatlari. Xo'jaligi. Sanoati va qishloq xo'jaligining asosiy tarmoqlari. Transporti. Turizm.

Samarqand viloyati.

Hududi, chegaralari, ma'muriy-hududiy tuzilishi. Iqtisodiy-geografik o'rni qulayligi. Tabiiy resurslari va ularning iqtisodiy ahamiyati. Aholisi, uning joylanishi va tarkibining o'ziga xosligi. Xo'jalik ixtisoslashuvi. Sanoati. Qishloq xo'jaligi tarkibi va geografiyasi. Viloyat shaharlari. Turistik obyektlari va turizmning iqtisodiy ahamiyati.

Navoiy viloyati.

Hududi, chegaralari, ma'muriy-hududiy tuzilishi. Iqtisodiy-geografik

o'rni qulayligi. Tabiiy resurslari va ularning iqtisodiy ahamiyati. Qizilqum, Zarafshon vodiysi va Nurota tog'li vodiysiga bo'linishi. Aholisi, uning joylanishi va tarkibining o'ziga xosligi. Xo'jalik ixtisoslashuvi. Sanoati. Qishloq xo'jaligi tarkibi va geografiyasi. Viloyat shaharlari.

Buxoro viloyati.

Hududi, chegaralari, ma'muriy-hududiy tuzilishi. Iqtisodiy-geografik o'rni qulayligi. Tabiiy resurslari va ularning iqtisodiy ahamiyati. Viloyat hududi voha va cho'l-yaylov qismlardan iboratligi. Aholisi, uning joylanishi va tarkibining o'ziga xosligi. Xo'jalik ixtisoslashuvi. Sanoati. Qishloq xo'jaligi tarkibi va geografiyasi. Viloyat shaharlari. Turistik obyektlari va turizmning iqtisodiy ahamiyati.

Janubiy iqtisodiy rayon.

Tarkibi, geografik o'rni, maydoni, chegaralari, O'zbekiston maydoni va aholisidagi hissasi. Iqtisodiy-geografik o'rni. Tabiiy sharoiti va resurslari. Aholisi, uning joylanishi va tarkibi xususiyatlari. Xo'jaligi. Sanoati va qishloq xo'jaligining asosiy tarmoqlari. Transporti.

Qashqadaryo viloyati.

Hududi, chegaralari, ma'muriy-hududiy tuzilishi. Iqtisodiy-geografik o'rni qulayligi. Tabiiy resurslari va ularning iqtisodiy ahamiyati. Aholisi, uning joylanishi va tarkibining o'ziga xosligi. Xo'jalik ixtisoslashuvi. Sanoati. Qishloq xo'jaligi tarkibi va geografiyasi. Viloyat shaharlari. Turistik obyektlar va diqqatga sazovor joylari.

Surxondaryo viloyati.

Hududi, chegaralari, ma'muriy-hududiy tuzilishi. Iqtisodiy-geografik o'rni qulayligi. Tabiiy resurslari va ularning iqtisodiy ahamiyati. Aholisi, uning joylanishi va tarkibining o'ziga xosligi. Xo'jalik ixtisoslashuvi. Sanoati. Qishloq xo'jaligi tarkibi va geografiyasi. Viloyat shaharlari. Turistik obyektlar va diqqatga sazovor joylari.

Quyi Amudaryo iqtisodiy rayoni.

Tarkibi, geografik o'rni, maydoni, chegaralari, O'zbekiston maydoni va aholisidagi hissasi. Iqtisodiy-geografik o'rni. Tabiiy sharoiti va resurslari. Aholisi, uning joylanishi va tarkibi xususiyatlari. Xo'jaligi. Sanoati va qishloq xo'jaligining asosiy tarmoqlari. Transporti. Orol bo'yidagi ekologik muammolar, ularning transchegaraviy xususiyatlari.

Xorazm viloyati.

Hududi, chegaralari, ma'muriy-hududiy tuzilishi. Iqtisodiy-geografik o'rni qulayligi. Tabiiy resurslari va ularning iqtisodiy ahamiyati. Voha va Tuproqqal'a massivi. Aholisi, uning joylanishi va tarkibining o'ziga xosligi.

Xo'jalik ixtisoslashuvi. Sanoati. Qishloq xo'jaligi tarkibi va geografiyasi. Viloyat shaharlari. Turistik obyektlari va turizmning iqtisodiy ahamiyati.

Qoraqalpog'iston Respublikasi.

Hududi, chegaralari, ma'muriy-hududiy tuzilishi. Iqtisodiy-geografik o'rni qulayligi. Tabiiy resurslari va ularning iqtisodiy ahamiyati. Aholisi, uning joylanishi va tarkibining o'ziga xosligi. Xo'jalik ixtisoslashuvi. Sanoati. Qishloq xo'jaligi tarkibi va geografiyasi. Ekologik muammolari. Shaharlari, ulardagi madaniy va turistik obyektlar.

Amaliy mashg'ulot.

O'zbekiston iqtisodiy rayonlari va viloyatlariga qiyosiy-geografik tavsif berish.

Umumlashtiruvchi dars.

Mavzularni o'rganish uchun - 49 soat

Amaliy mashg'ulot uchun - 2 soat

Nazorat ishi uchun – 8 soat

Takrorlash uchun - 1 soat